

Fellner Zita – Marosi Anna:

A babaváró hitelek első éve: kik veszik fel, és mire költik?

A babaváró hitelek gyorsan meghatározó szereplővé váltak a lakossági hitelpiacon, különösen az utóbbi néhány, járvány sújtotta hónapban jelentettek támaszt az új hitelezésben. A babaváró portfólió növekvő jelentősége ellenére azonban eddig kevés konzisztens információnk állt rendelkezésre a hiteladósokról. Az MNB friss online felmérését felhasználva, melyet egyedülálló módon több mint 7500 babaváró adós töltött ki a bankok közreműködésének köszönhetően, aktuális képet mutathatunk az adósok háttéréről, valamint a hitel felhasználásának módjairól.

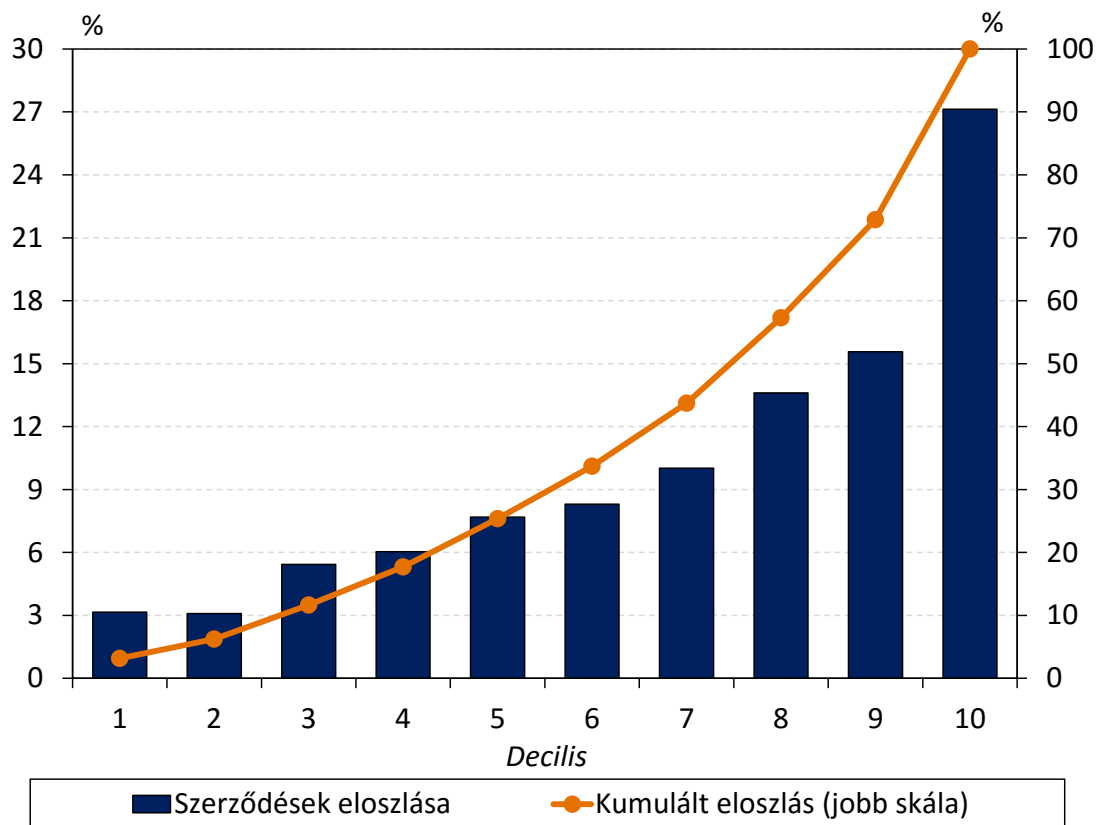
A 2019 júliusában bevezetett babaváró kölcsön annak kedvező feltételei miatt rendkívül gyorsan népszerűvé vált. A program első éve alatt 78 ezer szerződéskötés történt összesen több mint 750 milliárd forint értékben. A termék a teljes lakossági hitelállomány 9 százalékát teszi ki, a tavaly júliustól kibocsátott háztartási hiteleknek pedig közel harmada volt babaváró hitel.

A Magyar Nemzeti Bank a babaváró adósok helyzetének részletesebb feltérképezése érdekében 2020. június elején online kérdőíves felmérést végzett a kereskedelmi bankok közreműködésével. A 10 legnagyobb folyósító intézmény babaváró adósainak 11 százaléka, összesen 7655 fő válaszolt a megkeresésre. Az eredmények reprezentativitását a jövedelem és a kibocsátó bank szerinti súlyozás biztosítja.

Kik vesznek fel babaváró hitelt?

A babaváró hitelt igénybe vevők közül – a többi banki hiteltermékhez hasonlóan, az elmúlt évek kedvező jövedelmi folyamataiból is adódóan – az idei első negyedév végén fennállt hitelállomány adósainak 27 százaléka a legfelső jövedelmi tizedből került ki (azaz az egy főre jutó nettó jövedelme meghaladja a 280 ezer forintot), és csak 3 százalékuk tartozott a legalsóba (1. ábra).

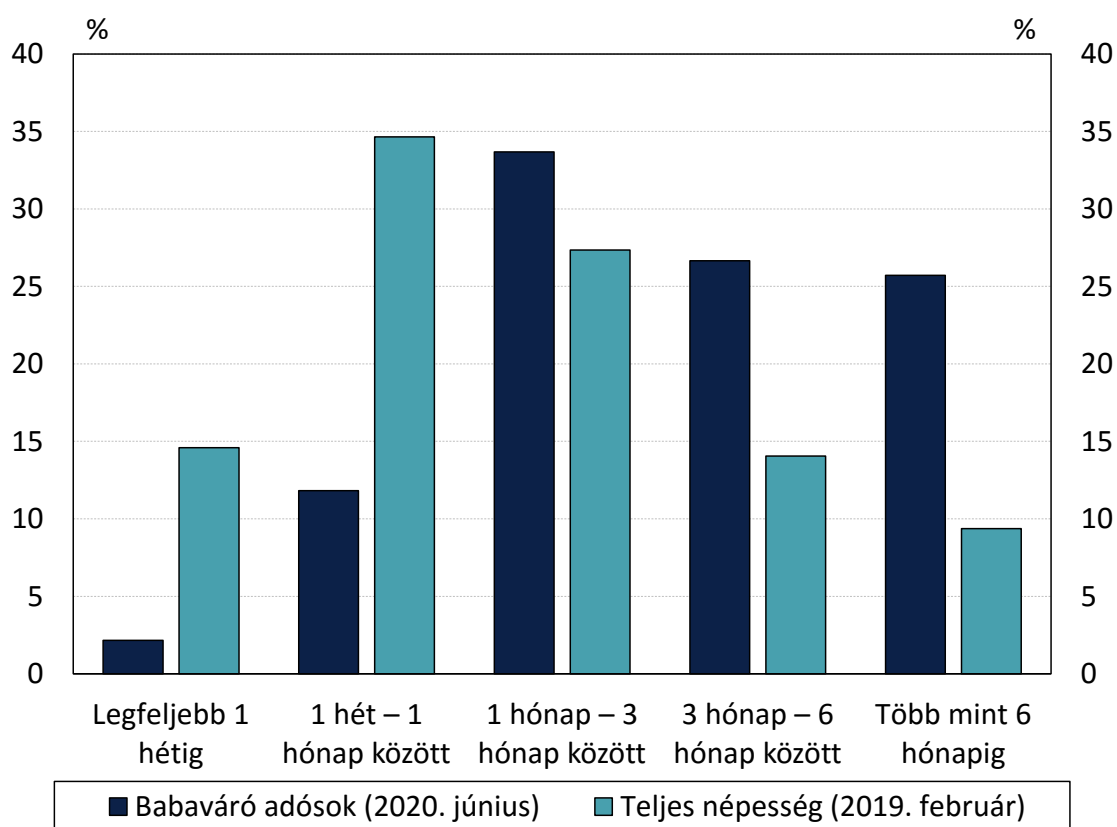
1. ábra: Az adósok jövedelmi tizedek szerinti megoszlása

Megjegyzés: A 2020. március végéig megkötött szerződések darabszám alapú eloszlása. A decilisekbe az egy szerződéshez tartozó adósok/adóstársak átlagos jövedelme alapján soroltuk be a szerződéseket. Az ábrán az látható, hogy a babaváró hitelfelvevők hogyan oszlanak meg a teljes népesség jövedelmi eloszlásán belül. Forrás: MNB.

A felmérés megerősíti a babaváró adósok kedvező jövedelmi helyzetéről alkotott képet. A kitöltés időpontjában – tehát a koronavírus-járványt követően – a babaváró adósok mindössze egyharmada értékelte úgy a jövedelmi helyzetét, hogy a szokásos havi kiadásokat többé-kevésbé nehezen fedezi, ezzel szemben a teljes népességben ez az arány 81 százalék volt 2016-ban az Eurostat felmérése (EU-SILC) alapján. Továbbá a babaváró adósok felének van három hónapot meghaladó időszakra elegendő megtakarítása, ami a teljes népesség csupán negyedére igaz az MNB egy 2019-es felmérése alapján (2. ábra). Az is kedvező, hogy a hitelfelvevők jövedelmi kifizetettsége alacsonynak tekinthető, mivel a törlesztőrészlet és a jövedelem hányadosa (JTM) a babaváró hitelek felvételekor átlagosan mindössze 25 százalék volt.

2. ábra: A babaváró adósok és a teljes népesség megtakarítása

Megjegyzés: A kérdőívben a kérdés így szerepelt: Ha Ön és házastársa is elveszítené az állását, mennyi ideig lenne képes fenntartani a jelenlegi életszínvonalát? Forrás: MNB Babaváró kölcsönök online felmérés, MNB Kamatkockázat felmérés.

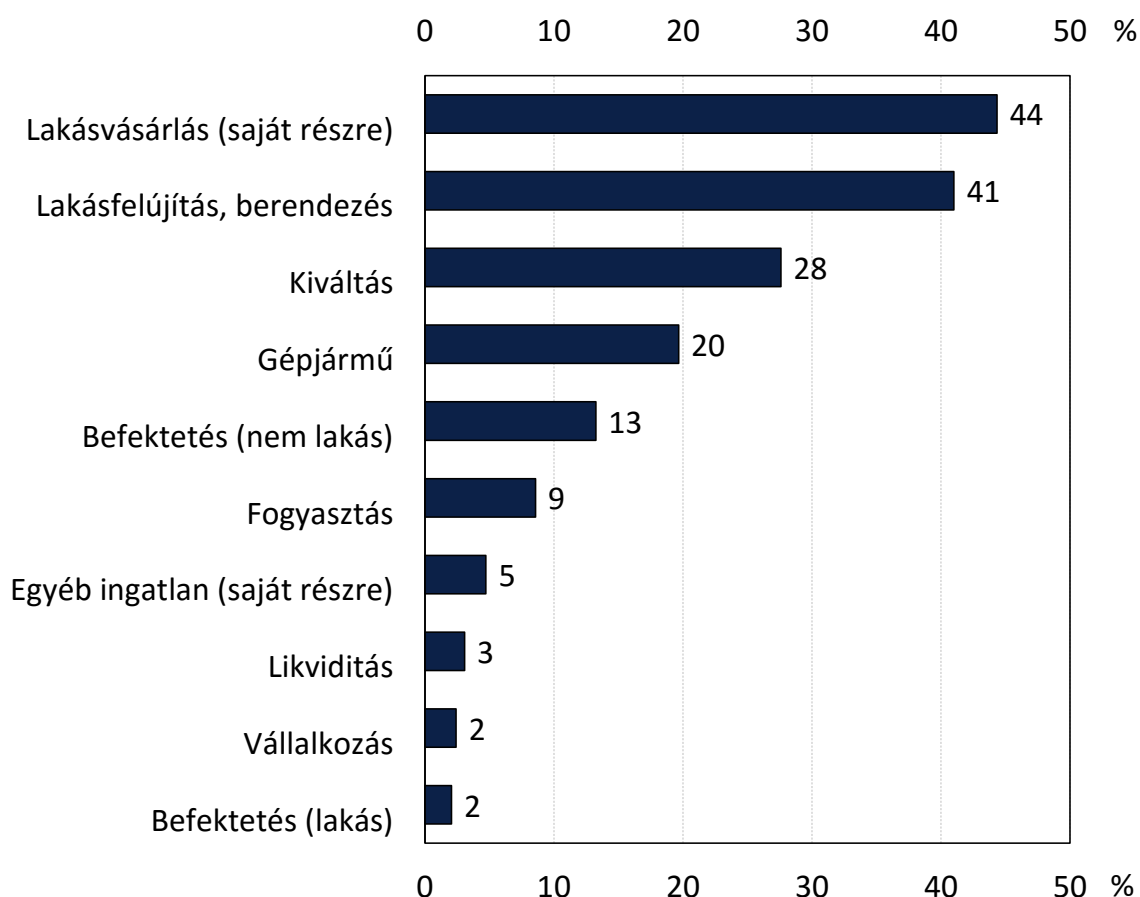
Mire használják fel a 10 milliót?

Az elérhető rendszeres statisztikákból jól nyomon követhető, hogy a babaváró kölcsönt igénylők döntő többsége a maximális 10 millió forintot igényli, és kapja is meg. Ugyanakkor, mivel egy szabad felhasználású hiteltermékről van szó, a felhasználás célja jellemzően nem kerül regisztrálásra a felvételekor. Az erre vonatkozó információhiány feloldása érdekében a kérdőívben arra is rákérdeztünk, hogy a házaspár milyen célokra fordította a kölcsön összegét.

A felmérés alapján a babaváró hitelek felvétele mögött a lakáscélok dominálnak: a válaszadók háromnegyede fordította legalább részben lakásvásárlásra és/vagy -felújításra a hitelösszeget (több válasz is megjelölhető volt a hitelcélok esetében). A harmadik leggyakoribb cél a hitelkiváltás volt, amely a banki kölcsönök törlesztésén kívül a családi tartozások kiegyenlítését is magába foglalja. További jellemző célok a gépjármű-vásárlás, a (nem ingatlan jellegű) befektetés, illetve a fogyasztás, mely

utóbbi cél gyakran szolgálja a gyermekvállalással kapcsolatos kiadások fedezését. Az áthidaló jellegű, a saját vállalkozást támogató és a befektetési célú ingatlan vásárlására felvett babaváró hitelek kevésbé jellemzőek (3. ábra). A koronavírus hatást gyakorolt a hitelcélok eloszlására: a gépjármű és a fogyasztási célok aránya csökkent áprilisban és májusban, ezzel párhuzamosan a lakásfelújítás igénybevétele emelkedett.

3. ábra: A babaváró hitelek céljai

*Megjegyzés: Az „egyéb ingatlan (saját részre)” a telek-, föld-, garázsvásárlást stb. jelöli. Több válasz is megjelölhető volt, így a hitelcélok nem 100 százalékot adnak ki.
Forrás: MNB Babaváró kölcsönök online felmérés.*

A termék felvétele az esetek közel felében több különböző célt is szolgál. Azokban az esetekben, ahol két hitelcél is megjelenik (az esetek mintegy harmadában), a leggyakoribb párosítások a lakásfelújítás-hitelkiváltás, a lakásvásárlás-lakásfelújítás és a lakásfelújítás-gépjárművásárlás; a hármas hitelcélok (az esetek egynegyedében) között pedig a lakásfelújítás-gépjárművásárlás-hitelkiváltás tekinthető a legjellemzőbbnek.

Babaváró hitelek a lakossági hitelpiacon

A lakossági hitelpiacot több okból is jelentősen érintette a koronavírus-járvány és a hozzá kapcsolódó kormányzati intézkedések. A fogyasztási szegmensben a THM-plafon bevezetéséhez kapcsolódóan vált szükségessé termékfejlesztés a bankok részéről, ami több hetes leállást jelentett ezen termékek, így például az utóbbi években népszerűvé vált személyi kölcsönök értékesítésében március végén és április elején. Ennek hatására a személyi kölcsönök kibocsátása jelentősen visszaesett, például februárhoz képest 60 százalékkal volt alacsonyabb májusban. A babaváró hitelek ezzel szemben csak 20 százalékkal estek vissza ugyanebben az időszakban, ami a termék válságállóságára utal a fedezetlen hitelezéshez képest. A lakáshitel-kibocsátás a babaváró kölcsönökhöz hasonló mértékben esett vissza tavasszal, de ebben a termék körben a dinamika fennmaradását a már korábban elindított és jellemzően hosszabb átfutású hitelkérelmek is támogatták. A babaváró hitelek kínálata az állami kezességvállalásnak köszönhetően a piaci hitelezési feltételek jelenleg is megfigyelhető szigorítása mellett is fennmaradhat. A keresleti oldalt pedig a hitelfelvevők kedvező jövedelmi-vagyoni háttere támogatja, amelyet az is alátámaszt, hogy az átlagos hitelösszeg 9,7 millió forint maradt a koronavírus-járvány kitörését követően is.

A bankrendszer szempontjából elmondható, hogy az adósok kedvező helyzete miatt a babaváró hitelek egyelőre nem jelentenek érdemi pénzügyi stabilitási kockázatot. Ezt a jelleget tovább erősíti az is, hogy a babaváró adósok közel 40 százaléka a gyermek érkezése kapcsán már jelenleg is a hároméves moratóriumban van (esetükben a hitel már biztosan kamatmentes). A kutatásunk alapján az ügyfelek további 40 százaléka él a koronavírus-járvány kapcsán 2020 végéig bevezetett törlesztés-felfüggesztés lehetőségével. Mindemellett a babaváró adósok munkaerőpiaci helyzete gyakorlatilag nem romlott az elmúlt négy hónapban: a párok férfi tagjainak 2 százaléka, a nők csupán 1 százaléka veszítette el állását február óta. A kedvező jövedelmi helyzet, az alacsony állásvesztés és a gyerekvállalásból fakadó kamatmentesség összességében kedvező képet vetít előre a jövőbeni törlesztési képességet illetően.

„Szerkesztett formában megjelent a portfolio.hu oldalon 2020. július 23-án.”